

Andrzej Krzyszowski, Edward Krause

Mściszewo, st. 24, gm. Murowana Goślina, woj. poznańskie

Informator Archeologiczny : badania 26, 3-4

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

budowlanych. Wśród kości znajdowano duże ilości artefaktów, w tym narzędzia w rodzaju jednozadziorców — ostrzy typu Kostenki, nie odbiegających typologicznie od odkrytych w poprzednich sezonach, oraz liczne ostrza i wióry tylcowe, ryłce oraz retuszowane odłupki i wióry. Zarówno kości, jak i większość artefaktów krzemienianych wykonanych z miejscowego krzemienia jurajskiego, rzadko z innego importowanego czy z radiolarytu, występowały w warstwie oznaczonej jako 6 (mulek soliflukcyjny), część w warstwie 7 (jasnożółty less). Warstwa 6 wiązana jest z technokompleksem wschodniograweckim — głównie kultury kostienkowsko-awdiejewskiej, warstwa 7 z oryniakiem.

Badania będą kontynuowane.

Łęg, st. 2, gm. Połaniec, woj. tarnobrzeskie patrz środkowa epoka brązu

Mściszewo, st. 24
gm. Murowana Goślina, woj.
poznańskie

Przedsiębiorstwo Państwowe Pracowni
Konservacji Zabytków Ośrodek
Naukowo-Konserwatorski w Pozna-
niu Pracownia Archeologiczna

Badania prowadził mgr Andrzej Krzyszowski (autor sprawozdania) przy współpracy mgr. Edwarda Krause i dokumentalisty Wiktora Kudry. Finansowane przez Wielkopolskie Kopalnie „Kruszgeo” w Poznaniu Spółka z o. o. Pierwszy sezon badań. Obozowisko mezolityczne z późnego okresu borealnego ?, osada kultury przeworskiej, ślad osadniczy z okresu wczesnego i późnego średniowiecza i okresu nowożytnego.

Stanowisko jest zagrożone przez usytuowanie kopalni kruszywa mineralnego. Zostało odkryte na początku l. 80. w ramach programu AZP. Wiosną 1992 r. wykonano na obszarze 41 arów powierzchniowe badania planigraficzne. Zebrano 222 przedmioty krzemienne z okresu mezolitu, 16 fragm. ceramiki kultury przeworskiej, 2 fragm. ceramiki z okresu późnego średniowiecza (XVI w.) i 20 fragm. ceramiki z okresu nowożytnego (XVIII–pocz. XIX w.). Uchwycono wówczas centralną strefę koncentracji źródeł z okresu mezolitu oraz dobrze zaznaczające się peryferie ich zasięgu. Funkcjonalnie charakter osadnictwa z tego horyzontu określono jako obozowisko, włącznie sezonową osadę. Przypuszczalna wielkość obozowiska z okresu mezolitu wynosiłaby według szacunkowych obliczeń ok. 80 arów.

W dniach 6–10 lipca 1992 r. wykonano na powierzchni 25 m² badania wykopaliskowe o charakterze sondażowym. Wykop założono w centralno-północnej strefie zwiększonej frekwencji materiału krzemienianego, zarejestrowanego w czasie badań planigraficznych. Prace eksploracyjne wykonano przez ręczne odsypywanie ziemi, stosując do inwentaryzacji i dokumentacji metodę trójwymiarowej lokalizacji wydobywanych zabytków. W wyniku tych badań zanotowano następujący materiał źródłowy:

1. Obozowisko z okresu mezolitu, które jest reprezentowane przez 40 przedmiotów krzemienianych. Wśród nich zdecydowaną większość stanowią okazy z grupy debitażu, zaś jednostkowo wyróżniono rdzenie (m.in. jednopiętowe w technice wiórowej) i narzędzia (kilka drapaczy, tylczaki typu Stawinoga). Wstępnie obozowisko wydatowano na okres borealny (ok. 6500 lat p. n. e.).
2. Osadę kultury przeworskiej, którą wyodrębniono na podstawie odkrytych 5 obiektów nieruchomych (jama gospodarcza i 4 dołki posłupowe) oraz 42 fragm. ceramiki naczyniowej. Wydobyty materiał nie upoważnia obecnie do wskazania fazy chronologicznej tej kultury.
3. Ślad osadniczy z okresu wczesnego średniowiecza, z fazy C–D?, wyodrębniony na podstawie zaledwie 1 fragm. ceramiki; analogiczny charakter osadnictwa określono dla kilkunastu fragm. ceramiki reprezentującej okres późnego średniowiecza (XVI w.) i okres nowożytny (XVIII–pocz. XIX w.).

Dokumentacja i materiały przechowywane są w Pracowni Archeologicznej PP Pracowni Konserwacji Zabytków przy Ośrodku Naukowo-Konserwatorskim w Poznaniu. Zamierza się kontynuować badania terenowe.

Orle, st. 2, gm. Wejherowo, woj. gdańskie patrz neolit

**Podzamcze, „Góra Birów”
gm. Ogrodzieniec, woj. kato-
wickie
AZP 94-52/--**

Zespół Badań Konserwatorskich —
Łódź

Badania prowadził B. Muzolf przy współpracy T. Madeyskiej i K. Cyrka. Finansowane przez Zarząd Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych w Dąbrowie Górniczej. Trzeci sezon badań. Osadnictwo od paleolitu środkowego przez paleolit górny, neolit, epokę brązu, okres halsztacki, późny okres wpływów rzymskich, wczesne średniowiecze i średniowieczne grodzisko z elementami murowanymi.

Badaniami objęto partię szczytową ostańca skalnego oraz sondażowo 2 niewielkie jaskinie masywu Góry Birów. Góra Birów jest położona na północny zachód od Podzamcza.

Z pierwszej jaskini wydobyto wstępnie materiały górnopaleolityczne w postaci fragm. poroży renifera i innych zwierząt oraz krzemienne i kościane artefakty, wśród nich m.in. fragm. kościanego gładzonego ostrza. W wykopie przed drugą jaskinią sięgnięto poprzez archeologicznie jałowe warstwowane piaski do utworu próchnicznego z gruzem skalnym. Wydobyto z niego znaczną liczbę silnie rozdrobnionych kości dużych zwierząt. Wśród nich na uwagę zasługują kły i połowa dolnej szczęki niedźwiedzia jaskiniowego. Niektóre fragm. kości robią wrażenie, iż mogły służyć jako gładziki. Brak inwentarza krzemienno-uniemożliwia przypisanie kulturowe tego ewentualnego osadnictwa środkowopaleolitycznego.

Z warstw eksplorowanych na szczycie ostańca wydobyto znaczną ilość odpadów po produkcji krzemieniarskiej. Z jednej z krzemienic wydobyto m.in. grociki sercowate. Materiały odpadowe z innych krzemienic wskazują, że produkowano tutaj także siekiery. Przypisanie tych materiałów do odpowiednich kultur jest utrudnione ze względu na brak towarzyszących materiałów ceramicznych. Jako że na osadzie u podstawy Góry Birów wydobyto materiały kultury pucharów lejkowatych oraz kultury ceramiki sznurowej, materiały krzemienne z Góry wiążemy także z inwentarzami tych dwóch kultur.

Najliczniejszy materiał kulturowy pochodzi z V okresu brązu i okresu halsztackiego. Istniała wtedy na ostańcu o silnych walorach obronnych osada kultury lużyckiej. Jej obszar na szczycie wynosił ok. 1000 m² i był silnie zabudowany domami słupowymi. Wydobyto znaczne ilości materiału ceramicznego: czerpaki, czarki, talerze (placki), garnki i wazy. Występujący ornament to m.in. dolki palcowe i paznokciowe, ornament tzw. naszyjnika, układy ryte, plastyczne motywy wyciskanych żłobków, karbowanych krawędzi oraz występów na krawędziach (np. mis). Na uwagę zasługuje fragm. naczyń zoomorficznego lub antropomorficznego w postaci nóżki ze stopką. Wyroby metalowe reprezentowane są przez kilka szpil brązowych i żelaznych, m.in. brązowy, duży okaz szpili z potrójnymi, łabędziowato wygiętymi szyjkami zakończonymi makówkami, z główką o spiralnie skręconej tarczce w formie uszka. Wydobyto także brązową bransoletę wykonaną ze szpili z uszkiem, brązowy grocik trójgraniasty w typie „scytyjskim”, żelazną siekierkę z tulejką oraz być może żelazne fragm. bransolet. Hipotetycznie stwierdzamy obecność pewnych elementów ogłowia końskiego, także w typie wschodnio-scytyjskim. Wydobyto też wiele rozcieraczy i tłuków kamiennych, jak i kilka fragm. oraz jedno całe żarno nieckowate wraz z rozcieraczami płaskimi.

Po zaniku osady lużyckiej, co nastąpiło w okresie halsztackim D, na obecnym etapie badań możemy powiedzieć, że następną jest osada z późnego okresu wpływów rzymskich. Kulturę przeworską reprezentują 3 fibule typu VI nr 158 — 2 żelazne i jedna brązowa,